

Ганна ГРИНЧУК,

orcid.org/0009-0002-7868-8514

викладач кафедри англійської мови в морській інженерії
Національного університету «Одеська морська академія»
(Одеса, Україна) anyagreen@ukr.net

Тетяна НІКОЛАЄВА,

orcid.org/0009-0002-5160-6929

викладач кафедри англійської мови в морській інженерії
Національного університету «Одеська морська академія»
(Одеса, Україна) tetyana.nikolayeva@icloud.com

АНАЛІЗ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СУДНОВИХ ІНЖЕНЕРІВ МЕХАНІКІВ

У статті розглядаються актуальні методи викладання англійської мови для студентів морських вищих навчальних закладів з урахуванням специфіки майбутньої роботи в змішаному екіпажі. Така специфіка вимагає якісну підготовку щоб забезпечити ефективну та безпечну роботу в міжнародному середовищі, для успішного конкурування на міжнародному ринку праці. Для підвищення якості освіти та підготовки судових інженерів необхідно комбінувати різні методики викладання. Заняття повинні бути орієнтовані не лише на читання, розуміння та переклад спеціальних технічних текстів і статей, а також на розвиток необхідних комунікативних навичок для ведення професійних та щоденних дискусій, ділового листування та спілкування з колегами в повсякденному житті. Необхідно приділяти особливу увагу до самостійної роботи студентів, розвивати творчий підхід до вивчення матеріалу, мотивувати до використання існуючих інформаційних технологій. Викладачеві важливо знати та володіти новітніми методами викладання іноземної мови щоб мати змогу оптимально підібрати необхідний метод викладання відповідно до майбутніх потреб студентів. Проведення конференцій, самостійна робота здобувачів освіти з різними інформаційними джерелами, або конкретного комплексу інформації, підготовленої викладачем, застосування проєктних технологій, тренінгів та інших видів діяльності на основі використання інформаційних і комп'ютерних технологій стало невід'ємною частиною нашого життя. Це набуває все більшого значення і надає абсолютно нові можливості для творчої роботи. Крім того, це дозволяє викладачам впроваджувати абсолютно нові форми і методи навчання що відповідають потребам динамічного освітнього процесу. Основну увагу у статті акцентовано на методиках які набувають актуальності з урахуванням розвитку дистанційного та змішаного навчання, та мають нові інноваційні форми і підходи до організації навчання та взаємодії зі студентами. Нові навчальні методи можуть внести позитивні зміни в процес вивчення іноземної мови на механічних спеціальностях та підвищити якість освіти та підготовки фахівців.

Ключові слова: морська англійська мова, дистанційне навчання, методики викладання, інновації, лінгвістика.

Hanna HRYNCHUK,

orcid.org/0009-0002-7868-8514

Lecturer at the Department of English in Marine Engineering
National University "Odesa Maritime Academy"
(Odesa, Ukraine) anyagreen@ukr.net

Tatiana NIKOLAEVA,

orcid.org/0009-0002-5160-6929

Lecturer at the Department of English in Marine Engineering
National University "Odesa Maritime Academy"
(Odesa, Ukraine) tetyana.nikolayeva@icloud.com

ANALYSIS OF ENGLISH TEACHING METHODS FOR MARINE ENGINEERS

The article deals with the actual methods of teaching English to students at maritime universities taking into account the specifics of future work in a mixed crew. Such specificity requires quality training to ensure effective and safe work in the international environment, to compete successfully in the international labour market. It is necessary to combine different teaching methods in order to improve the quality of education and training of marine engineers. English classes should

be focused not only on reading, understanding and translating special technical texts and articles, but also on developing necessary communication skills for professional and daily discussions, business correspondence and communication with colleagues in everyday life. It is necessary to pay special attention to students' independent work, develop a creative approach to the material, and motivate them to use existing information technologies. It is important for a teacher to know and master the latest methods of teaching a foreign language in order to be able to select the best teaching methods in accordance with the future needs of students. Conferences, independent students' work with various information sources or specific information prepared by the teacher, project technologies use, trainings and other activities based on the use of information and computer technologies have become an integral part of our lives. It is becoming increasingly important and provides completely new opportunities for creative work. In addition, it allows teachers to introduce completely new forms and methods of teaching that meet the needs of a dynamic educational process. The article focuses on the methods that are gaining relevance in view of the distance and blended learning development, and have new innovative forms and approaches to the learning organization and interaction with students. New teaching methods can make positive changes in the process of foreign language learning in marine engineering specialities and improve the quality of education and training.

Key words: Maritime English, distance learning, teaching methods, innovations, linguistics.

Постановка проблеми. Якісна професійна підготовка морських фахівців посідає важливе місце в забезпеченні ними ефективної та безпечної роботи в міжнародному середовищі у складі багатонаціональних екіпажів.

Належне знання морської англійської мови та технічної термінології допомагає ефективно виконувати свої обов'язки на борту судна та уникати ситуації які можуть привести до шкідливих наслідків та аварійних ситуацій. Володіти англійською мовою на належному рівні стає одним із головних засобів успішності майбутніх інженерів у їхній професійній діяльності.

Аналіз досліджень. Сьогодні у професійній сфері, насамперед, високо оцінюють саме тих спеціалістів, які вміють презентувати інформацію на належному рівні, переконливо пояснювати, спонукати та мотивувати. Окрім того, сьогодні в освітніх стандартах підкреслюються комунікативна компетенція та інформаційна грамотність майбутнього спеціаліста та беруться за основу саме ці пріоритети, що дає змогу визнати значимість англійської мови на державному рівні як інструменту міжкультурної комунікації, що дає можливість громадянам України інтегруватися в прогресивну європейську та світову професійну спільноту. Багато вітчизняних і зарубіжних учених присвятили свої дослідження проблемам викладання іноземної мови студентами немовних спеціальностей. Серед таких учених можна вказати імена Н. Аристової, Г. Барабанової, Й. Бер-мана, І. Єфімової, І. Зимньої, Г. Китайгородської, О. Комарової, О. Леонтеєва, М. Ляховицького, І. Нецадима, Є. Пасова, Ф. Рожкової, Н. Саєнко, Т. Тихонової, І. Удовенка, Є. Шубіна, Н. Яременко та ін. Подальше вивчення цієї проблеми сучасними мовознавцями та методистами пояснюється зростанням значущості іноземної мови в професійній сфері для майбутніх фахівців-інженерів.

Мета статті – охарактеризувати можливості проведення практичних занять з англійської мови

у студентів вищих морських закладів, розглянути різноманітні варіанти викладання мета яких покращити навички спілкування та розуміння іноземної мови для подальшої роботи в змішаному екіпажі.

Виклад основного матеріалу. Навчальний процес це процес якій має на меті формування умінь та навичок, які можуть бути використані у подальшому житті та праці. Для того щоб зрозуміти та запам'ятати матеріал краще необхідно впроваджувати сучасні методи викладання англійської мови, що відповідають сучасним потребам. Нові технології, розвиток онлайн навчання, дистанційні заняття вносять свої зміни і в навчальний процес (Слюсаренко, Сотер, 2022: 48–55). Наряду з існуючими традиційними методиками з'являються нові.

У цій статті ми розглядаємо деякі методики які рекомендовано використовувати на заняттях з студентами в морських вузах: методика комунікативного підходу, методика Audio-Lingual, методика граматичного перекладу, «Перевернутий клас» (Flipped classroom) (Nikolayeva, Hrynychuk 2024: 210–213), метод проектів Project-based method.

Методика комунікативного підходу передбачає активну комунікацію між викладачем і студентом, де студент навчається використовувати англійську мову у різних комунікативних ситуаціях. Головною метою цієї методики є розвиток умінь і навичок мовлення, зокрема, спроможності висловлювати свої думки, ділитися інформацією та взаємодіяти з іншими людьми. Ефективна комунікація дозволяє обговорювати робочі моменти та обмінюватися досвідом з колегами, є важливою компетенцією для майбутнього морського фахівця. Професія якого безпосередньо пов'язана з перебуванням в англійськомовному середовищі та роботою в змішаному екіпажі, тому комунікативний підхід є невід'ємною частиною на заняттях у морських вузах. Він дає змогу опрацювати ситуації, що виникатимуть під час роботи та підго-

товки до неї, починаючи з проходження співбесіди в кріюінгової агенції, так і безпосередньо роботи на самому судні, прибуття на судно, ознайомлення зі своїми обов'язками, ознайомлення з розкладом по тривогах, аварійними постами, приймання бункерного пального, заміри глибини цистерн, взяття показань приладів та багато іншого. На занятті викладач фокусує на темі та активує тематичне обговорення, задає питання, пропонує комунікативні ситуації згідно теми.

Однак, ця методика має і недоліки які можуть гальмувати прогрес у вивченні англійської мови, хоча вона і є однією з найбільш популярних сьогодні. Її варто поєднувати з іншими підходами щоб досягти кращого результату.

Методика Audio-Lingual базується на принципі повторення та імітації звуків, фраз та структур англійської мови. Студенти прослуховують різноманітні записи на англійській мові та намагаються імітувати їх вимову та інтонацію. Ця методика зосереджується на формуванні навичок мовлення та розуміння. На заняттях з майбутніми морськими фахівцями можна, наприклад, уділити особливу увагу стандартному морському словнику прийнятому Асамблеєю ІМО (ІМО SMCP) (Кудрявцева, Швецова, 2019: 105–108). ІМО SMCP включає фрази, які були розроблені, щоб охопити найважливіші сфери, пов'язані з безпекою, в усному спілкуванні під час праці та проведення навчальних тренувань на борту судна. Необхідні фрази для використання в повсякденних ситуаціях та стандартні фрази і відповіді для використання в аварійних ситуаціях. Це набуває особливої важливості в умовах зростання міжнародних перевезень суднами, екіпажі яких розмовляють різними мовами, тому що ускладнення у спілкуванні можуть призвести до непорозуміння і небезпеки для судна, людей на судні і навколишнього середовища.

Конвенція ПДНВ (Кудрявцева, Швецова, 2019: 106) визначає основну компетентність із морської англійської мови як уміння «користуватися Стандартними фразами для спілкування в морі і використовувати англійську мову в усній і письмовій формі». Цією ж конвенцією визначено, що здатність розуміти і використовувати стандартні фрази для спілкування в морі вимагається для сертифікації вахтових офіцерів на суднах вантажністю 500 тон і більше».

Методика граматичного перекладу це підхід, що базується на перекладі текстів з англійської мови на рідну мову та навпаки. Студенти вивчають граматику та лексику англійської мови, використовуючи переклад як засіб засвоєння матері-

алу. Робота на борту судна включає в себе і роботу з документацією, наприклад чек листі, різноманітні інструкції та інше і даний метод дасть змогу набути навичок читання та перекладу технічної документації. Утім треба розуміти, що великий фокус на граматиці зазвичай погано впливає на практичні навички учнів, тому її обов'язково потрібно поєднувати з іншими.

На сьогодні, одним із новаторських підходів у викладанні англійської мови є метод «*Перевернутий клас*» (Flipped classroom).

Він відіграє важливу роль у сучасному навчанні англійської мови для курсантів, пропонує їм активніше залучатися до процесу навчання. У цьому підході, курсанти спочатку самостійно ознайомлюються з лекційним матеріалом вдома, а потім на заняттях в аудиторії застосовують отримані знання, розв'язуючи практичні завдання і вирішуючи складні питання з викладачем. Даний метод включає три ключові етапи: підготовку до заняття, активне навчання та рефлексію.

Приклад застосування перевернутого класу для навчання англійської мови курсантів морського вищого навчального закладу: тема «Конструкцію судна»:

1. Вибір або створення навчальних матеріалів: Викладач може підготувати відео або статті про основні елементи конструкції судна та їх функції. Для підготовки можливо обрати наступні платформи YouTube та Google Презентації.

2. Підготовка завдань для опитування: Викладач може створити тести або питання для перевірки розуміння матеріалу, які студенти можуть виконати перед уроком. З цією метою можна використовувати платформи, де можна створювати навчальні картки та тести для вивчення нових термінів та понять наприклад Google Форми або Quizlet.

3. Планування інтерактивних активностей на уроці: Викладач може розробити групові завдання для створення схем конструкції судна та обговорення їх на уроці.

4. Під час проведення заняття викладач може спрямовувати курсантів на аналіз та обговорення ключових понять та термінів, пов'язаних з конструкцією судна, а також на розв'язання практичних завдань.

5. Формування зворотного зв'язку: Після заняття викладач може зібрати відгуки від курсантів щодо їхнього розуміння теми та виконання завдань.

6. Підсумок та висновки: Викладач може підсумувати урок, підкреслити головні моменти та використовуючи платформи для співпраці наприклад Microsoft Teams.

Ці інструменти допоможуть викладачу створити цікаве та ефективне практичне заняття за допомогою методу перевернутого класу, сприяючи кращому засвоєнню матеріалу та розвитку навичок студентів.

Метод «Перевернутий клас» може ефективно інтегруватися з іншими освітніми підходами, такими як змішане навчання, роблячи процес навчання більш гнучким і активним. Використання сучасних Інтернет-технологій у цьому методі дозволяє курсантам відвідувати онлайн-курси та лекції, спілкуватися і взаємодіяти із викладачами та однокурсниками за допомогою унікальної освітньої методики, не входячи в клас. Впровадження «Перевернутого класу» може внести значні зміни у роботу викладачів, збагачуючи і розширюючи можливості навчання.

Метод проектів це ще один метод який може вдало використовуватись, особливо при онлайн навчанні (Hrynychuk 2024: 288–291), який завжди орієнтований на самостійну роботу яка може бути індивідуальна, групова, парна, робота яку виконують протягом певного часу. Якщо говорити про метод проектів як педагогічну технологію, то вона включає в себе сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю.

У викладанні іноземної мови це відносно нова методика (Гончаренко, 2017: 5–11), яка дозволяє студентам проявити самостійність у виборі джерел інформації, способі її викладу і презентації, а також вести індивідуальну роботу над темою, яка викликає найбільший інтерес у кожного учасника проекту, що спричиняє підвищену мотивовану активність студента. Проектна робота включає наступні етапи:

1. Підготовка

Визначення теми й мети проекту. Тема проекту не повинна замінювати навчальний матеріал, а повинна вбудовуватися в предмет, доповнювати та посилювати зміст предмета, співпадати з галузевим питанням.

2. Планування

Визначення джерел, засобів збирання, методів аналізу інформації, засобів подання результатів;

3. Пошук

Дослідження проблеми й збір інформації, що міститься в англомовних галузевих матеріалах,

вибір оптимального варіанта виконання проектного завдання (генерування ідеї); розроблення плану роботи над проектним завданням; добір матеріалів та інструментів; вибір форми презентації результатів проекту.

4. Виконання проекту

Здійснення індивідуальної діяльності або діяльності кожного учасника проекту згідно з планом роботи над проектним завданням (реалізація проекту); підготовка презентації результатів проекту.

5. Презентація результатів

Проведення презентації (захист проекту) та оцінка результатів виконання проекту. Проектний продукт – це те, що має бути створено внаслідок роботи над проектом, це може бути мультимедійна презентація. Мультимедійні презентації виходять за межі використання тексту та зображень. Ці презентації зазвичай включають анімацію, відео, аудіо або інтерактивні функції. В умовах дистанційного навчання (Войтович, Трофименко, 2019: 39–43) можливо використовувати додаткове візуальне оформлення, використовуючи доступне програмне забезпечення, таке як, наприклад Microsoft Office PowerPoint, інтерактивні онлайн-дошки (така функція доступна, зокрема, в Google Classroom або Zoom), це може бути робота з платформою для спільної віддаленої роботи за допомогою онлайн-дошки Miro.

Таким чином, суть мета проекту показати практичне застосування надбаних знань, сприяти формуванню системи знань та вмінь, втілених у кінцевий інтелектуальний продукт, сприяти самостійності, вмінню логічно мислити, бачити проблеми та приймати рішення, отримувати й використовувати інформацію, займатися плануванням, розвивати грамотність та інше.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можемо констатувати, що підготовка сучасних морських фахівців сьогодні вимагає різноманіття методів, що мають бути ефективними та прогресивними із зміщення акцентів в бік інноваційних методів та форм навчання, що містять потенційні можливості для розвитку гнучких навичок здобувачів вищої освіти. Всі окреслені сучасні методики викладання англійської мови сприяють гнучкому, індивідуалізованому та ефективному навчанню, задовольняючи потреби сучасного освітнього середовища навчальних закладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Nikolayeva, T. S., Hrynychuk H. V. MODERN METHODS OF TEACHING ENGLISH. USE OF THE “FLIPPED CLASSROOM” METHOD FOR TEACHING CADETS. *Publishing House “Baltija Publishing”*. International scientific conference: The latest development trends in philological science and education, 7-8, February 2024. Riga, the Republic of Latvia. P. 210-213. DOI: 10.30525/978-9934-26-404-7-59.

2. Hrynychuk, N. Використання проектної методики на заняттях з англійської мови у морському вузі як один із шляхів формування комунікативної компетентності. Науково-технічна конференція на тему: «МОРСЬКИЙ ТА РІЧКОВИЙ ФЛОТ: ЕКСПЛУАТАЦІЯ І РЕМОНТ», 20–21. 03. 2024. Одеса, Україна. С. 288–291. <http://www.onma.edu.ua/wp-content/uploads/2024/05/NNII-materialy-konferentsiyi-20-21-bereznya-2024.pdf>

3. Слюсаренко Н., Сотер М. Цифровізація іншомовної підготовки у закладах вищої освіти України. Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка», №46, 2022. С. 48–55.

4. Гончаренко С. О. Особистісно орієнтоване навчання як один із чинників формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2017. № 5. С. 5–11.

5. Войтович І. С., Трофименко Ю. С. Особливості використання Google Classroom для організації дистанційного навчання студентів. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системнавання, № 20(27). 2019. С. 39–43.

6. Кудрявцева В.Ф., Швецова І.В. Стандартні фрази для спілкування в морі як навчальна потреба. Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск LXXXVIII. 2019. С. 104–109. DOI 10.32999/ksu2413-1865/2019-88-17

REFERENCES

1. Nikolayeva, T. S., Hrynychuk H. V. (2024) 'MODERN METHODS OF TEACHING ENGLISH. USE OF THE "FLIPPED CLASSROOM" METHOD FOR TEACHING CADETS'. *Publishing House "Baltija Publishing"*. International scientific conference: The latest development trends in philological science and education. Riga, the Republic of Latvia. P. 210-213[in English]

2. Hrynychuk H. (2024) Vykorystannia proektnoi metodyky na zaniattiakh z anhliiskoi movy u morskomu vuzi yak odyn iz shliakhiv formuvannia komunikativnoi kompetentnosti. [The use of project-based methodology in English language classes at a maritime university as one of the ways to develop communicative competence] *Naukovo-tekhnichna konferentsiia na temu: «Morskyi ta richkovyi transport: yekspluatatsiia ta remont»*, Odesa, Ukraina. С. 288-291. [in Ukrainian].

3. Sliusarenko N., Soter M. (2022). Tsyfrovizatsiia inshomovnoi pidhotovky u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy [Digitisation of foreign language training in higher education institutions of the Ukraine]. *Liudynoznavchi studii. Seriia «Pedagogika» – Humanities studies. "Pedagogy" series. №46. S. 48–55* [in Ukrainian]

4. Honcharenko S. O. (2017). Osobystisno oriientovane navchannia yak odyn iz chynnykiv formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv [Personally oriented training as one of the factors of formation of professional competence of future specialists]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies, 5, 5-11* [in Ukrainian].

5. Voitovykh I. S., Trofymenko Yu. S. (2019). Osoblyvosti vykorystannia Google Classroom dlia orhanizatsii dystantsiinoho navchannia studentiv [Peculiarities of using Google Classroom for the organization of distance learning of students]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 2: Kompiuterno-oriientovani systemy navchannia – Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU, 20(27), 39-43* [in Ukrainian].

6. Kudriavtseva V.F., Shvetsova I.V.(2019) Standartni frazy dlia spilkuvannia v mori yak navchalna potreba [Standard maritime communication phrases as a training need] *Zbirnyk naukovykh prats. Pedahohichni nauky. Vypusk LXXXVIII.. S. 104–109.* [in Ukrainian].